

การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อศึกษาบทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันต่อการพัฒนาสตรี



นางสาว พิมพ์ กุลศิริ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2528

ISBN 974-564-199-5

013268

I 16186461

(๘)

A CONTENT ANALYSIS OF THE ROLES OF DAILY NEWSPAPERS  
IN WOMEN DEVELOPMENT

Miss Panid Kulsiri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Public Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อศึกษาบทบาทของหนังสือพิมพ์รายวัน

ต่อการพัฒนาสตรี

โดย

นางสาวพนิด กุลศิริ

ภาควิชา

การประชาสัมพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ



บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง  
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย  
(ศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนวดี บุญลือ)

..... กรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ)

..... กรรมการ  
(อาจารย์ ดร.กัณทิมา ธนะโสภณ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อศึกษาบทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันต่อการพัฒนาสตรี

ชื่อนิสิต นางสาว พนิต กุลศิริ

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ

ภาควิชา การประ ชาสัมพันธ์

ปีการศึกษา 2528



บทคัดย่อ

แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ห้า พ.ศ.2525-2529 ได้ระบุให้สตรีเป็นกลุ่ม เป้าหมายพิเศษกลุ่มหนึ่งที่ต้อง เร่งรัดพัฒนา และในการพัฒนานั้นต้องอาศัยการพัฒนาคนให้เกิดความรู้ความ เข้าใจในเรื่องการพัฒนา เสียก่อนจึงจะเกิดการพัฒนที่แท้จริงต่อไปได้ ด้วยเหตุที่ว่าหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่มีความสามารถในการเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชนได้อย่างกว้างขวาง และรวดเร็วซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีของหนังสือพิมพ์รายวัน 8 ชื่อฉบับ คือ มติชน สยามรัฐ มาตุภูมิ ไทยรัฐ ดาวสยาม เติลนิวัส บ้านเมือง และแนวหน้า ที่พิมพ์จำหน่ายในช่วง ระหว่างเดือนตุลาคม 2526 ถึงเดือนกันยายน 2527 เพื่อทราบบทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันดังกล่าวนี้ที่มีต่อการพัฒนาสตรี

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิเคราะห์ เนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันในกลุ่มตัวอย่าง 8 ชื่อฉบับ จำนวน 205 ฉบับ โดยศึกษาจากปริมาณการเสนอเนื้อหา ประเภทเนื้อหา ตำแหน่งหน้าที่-เสนอเนื้อหา แหล่งข้อมูล วิธีการเสนอเนื้อหาในบทบาทต่าง ๆ และทิศทางในการเสนอเนื้อหา เกี่ยวกับการพัฒนาสตรี โดยแบ่งประเภทของ เนื้อหาเพื่อการพัฒนาสตรีเป็นด้านต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ห้า พ.ศ.2525-2529 และแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (2525-2544) ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ดังนี้ คือ

1. หนังสือพิมพ์รายวัน 8 ชื่อฉบับนี้เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีเป็นปริมาณ น้อยที่น้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับ การเสนอเนื้อหาเรื่องต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวันทั้งฉบับ อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์เหล่านี้เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีตามที่กล่าวถึงในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ห้า พ.ศ. 2525-2529 และแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (2525-2544) ได้ครบทุกด้านโดยเสนอเนื้อหาด้านการมีส่วนร่วมในสังคมของสตรีมากที่สุด เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการกำหนดค่านิยมและบทบาทเกี่ยวกับสตรี การมี ส่วนร่วมในศิลปวัฒนธรรมและศาสนา เป็นต้น รองลงมาได้แก่ เนื้อหาด้านคุณลักษณะส่วนตัว ของสตรี เช่น การดำเนินชีวิต การดูแลร่างกายและจิตใจ เป็นต้น เนื้อหาที่เสนอ น้อยที่สุดได้แก่ เนื้อหาด้านชีวิตและครอบครัว เช่น การเลือกคู่ครอง การครองเรือน เป็นต้น

2. หนังสือพิมพ์รายวัน 8 ชื่อฉบับนี้มักเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีไว้ใน หน้าต่าง ๆ เป็นปริมาณมากน้อยตามลำดับ ดังนี้ หน้าสตรี หน้าอื่น ๆ (ซึ่งได้แก่หน้า เศรษฐกิจ หน้าในประเทศ หน้าบันเทิง หน้ากีฬา เป็นต้น) หน้าแรก หน้าสังคม หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ดาวสยาม เดลินิวส์ และแนวหน้า เป็นหนังสือพิมพ์รายวันที่เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสตรีไว้ใน หน้าสตรีมากกว่าหน้าใด แต่หนังสือพิมพ์มติชน มาตุภูมิ สยามรัฐ และบ้านเมือง ไม่มีหน้าใด ที่จัดเป็นหน้าสตรี

3. หนังสือพิมพ์รายวันส่วนใหญ่จะเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีโดยไม่ ระบุแหล่งข้อมูล สำหรับเนื้อหาที่เสนอโดยระบุแหล่งข้อมูลก็มักจะเป็นแหล่งข้อมูลเอกชนมากกว่า แหล่งข้อมูลของทางราชการ

4. ไทยรัฐ เดลินิวส์ ดาวสยาม และแนวหน้า เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนา สตรีในบทบาทต่าง ๆ ครบถ้วน แต่ มติชน มาตุภูมิ สยามรัฐ และบ้านเมืองไม่เสนอเนื้อหา เกี่ยวกับการพัฒนาสตรีในบทบาทที่เป็นผู้เสนอทักษะและการปฏิบัติต่าง ๆ เลย ในการเสนอ เนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีของหนังสือพิมพ์รายวัน 8 ชื่อฉบับนี้ ส่วนใหญ่มีบทบาทเป็นแหล่ง แจ้งข่าวมากที่สุด รองลงมามีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาสตรี เป็นช่องทาง การสื่อสารกลับ เป็นผู้เสนอทักษะและการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาสตรี และเป็นผู้ให้ความเห็น วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับสตรีตามลำดับ

5. หนังสือพิมพ์รายวัน 8 ชื่อฉบับนี้เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีทั้งในลักษณะ ที่เป็นกลาง กล่าวถึงในด้านลบและด้านบวก โดยเสนอในลักษณะที่เป็นกลางมากที่สุด รอง ลงมาได้แก่เนื้อหาที่กล่าวถึงในด้านลบ และเนื้อหาที่กล่าวถึงในด้านบวก ตามลำดับ



1. These 8 newspapers published woman content in small portion to the whole content space in an issue. However, their contents are harmonized with the Fifth National Economic and Social Development Plan (1982-1986) and the Long-Term Women Development Plan (1982-2001). Contents concerning women's participation in social activities (e.g. participation in bringing about changes of social values and attitudes towards women, participation in the promotion of arts, cultural and religious activities, etc.) are presented in the largest space while women's personalities (e.g. ways of living, physical and mental health care, etc.) and women's lives and families (e.g. marriage partner selection, family managing, etc.) are presented in less space accordingly.

2. These 8 newspapers placed woman contents among varied pages in this order according to the amount of presented subjects : woman page, others (i.e. economic page, internal affairs page, entertainment page, sport page), front page and societal page. Thai Rath, Dao Siam, Daily News and Naew Nah placed most of woman contents in woman page. There was no woman page in Mati Chon, Matu Bhumi, Siam Rath and Ban Muang.

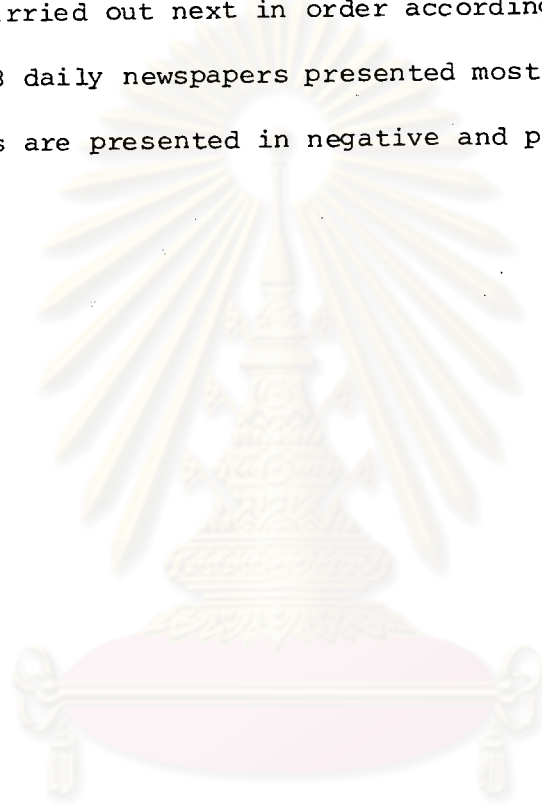
3. Most daily newspapers often presented woman contents without identified information sources. Private information sources were often identified in woman contents more than official information sources.

4. Thai Rath, Daily News, Dao Siam and Naew Nah carried out every roles assigned to them. Mati Chon, Matu Bhumi, Siam Rath and Ban Muang neglected to carry out the role of being source of skills and practices supporting women development. These 8



newspapers carried out their major roles in being sources of general information while encouraging and promoting women development, providing a means of "feedback" between communicator and audience, being source of skills and practices supporting women development, and offering constructive criticism and opinions supporting women development were carried out next in order accordingly.

5. These 8 daily newspapers presented most woman contents neutrally. Remains are presented in negative and positive direction respectively.



ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



กิตติกรรมประกาศ



วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ เพราะได้รับความอนุเคราะห์จากหลายท่าน  
กราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิศิษฐ์ จิระโสภณ ที่ได้กรุณา  
รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำตลอดจนข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง  
ต่องานวิจัยนี้ อีกทั้งยังเอาใจใส่ตรวจแก้ไขให้ถูกต้อง  
กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนวัต บุญลือ และอาจารย์  
ดร. กันทิมา ธนะโสภณ ได้กรุณา รับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์  
 อีกทั้งให้คำอธิบายและชี้แนะให้ข้อคิดต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์

ท้ายสุดขอขอบคุณ คุณชฎา เปรมโยธิน และคุณวราวรรณ เวชชสิทธิ์ ที่ได้กรุณา  
ช่วยในการลงรหัสข้อมูล

พนิต กุลศิริ

กันยายน 2528

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ



	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย .....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....	ค
กิตติกรรมประกาศ .....	ฉ
สารบัญตาราง .....	ณ
สารบัญรูปประกอบ .....	ญ
<b>บทที่</b>	
๑. บทนำ .....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา .....	8
วัตถุประสงค์ .....	9
ปัญหาที่วิจัย .....	9
ข้อตกลงเบื้องต้น .....	9
ขอบเขตของการวิจัย .....	9
นิยามศัพท์ .....	10
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย .....	14
2. ทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	15
สัมพันธ์กับการพัฒนา .....	15
บทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ .....	20
บทบาทของหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย .....	24
การวิจัยเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย .....	32
การวิจัยบทบาทหนังสือพิมพ์ในการพัฒนาประเทศ .....	39
การวิเคราะห์เนื้อหา .....	41
3. ระเบียบวิธีวิจัย .....	45
ประชากร .....	45

บทที่	หน้า
กลุ่มตัวอย่าง ..... <sup>X</sup> .....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล .....	48
การทดสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล ..... <sup>✓</sup> .....	50
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ..... <sup>✓</sup> .....	50
4. ผลการวิจัย .....	52
5. สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ .....	75
บรรณานุกรม .....	85
ภาคผนวก	
ก. ตัวอย่างตารางลงรหัส .....	90
ข. รายชื่อหน่วยงานที่ดำเนินโครงการพัฒนาสตรี .....	91
ค. จรรยาบรรณหนังสือพิมพ์ .....	93
ง. กฎหมายการพิมพ์ .....	94
จ. The Coefficient of Imbalance .....	98
ประวัติผู้เขียน .....	115

## สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สัดส่วนปริมาณเนื้อหาในการเสนอเนื้อหาเพื่อการพัฒนาสตรี กับเนื้อหาอื่น ๆ ของหนังสือพิมพ์รายวัน 8 ชื่อฉบับ .....	53
2	ปริมาณเนื้อหาที่เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีแต่ละด้าน ของหนังสือพิมพ์รายวัน 8 ชื่อฉบับ .....	55
3	ปริมาณการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีในตำแหน่ง หน้าต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์รายวัน 8 ชื่อฉบับ .....	60
4	แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีในหนังสือพิมพ์รายวัน 8 ชื่อฉบับ .....	64
5	บทบาทในลักษณะต่าง ๆ ของการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาสตรี ของหนังสือพิมพ์รายวัน 8 ชื่อฉบับ .....	67
6	ทิศทางการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีของหนังสือพิมพ์รายวัน 8 ชื่อฉบับ .....	72

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญรูปประกอบ

รูปที่

หน้า

- |   |   |    |
|---|---|----|
| 1 | ผลกระทบล้อมวลชน : รูปแบบของการผสมผสาน ..... | 19 |
| 2 | โครงสร้างทั่วไปของหนังสือพิมพ์ .....        | 28 |



ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย